

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

CRISTA SJÖHOLM

**Perheiden kokemuksia tutustumis-
käynnistä Tampereen Kaupungin
Sosiaalihuoltolain mukaiseen per-
hetyöhön**

SOSIONOMI
2021

Tekijä Sjöholm, Crista	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä huhtikuu 2021
	Sivumäärä 34	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Perheiden kokemuksia tutustumiskäynnistä Tampereen Kaupungin Sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön.		
Tutkinto-ohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi AMK		
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esiin sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön jonottavien asiakkaiden kokemuksia. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kokevatko perheet hyötyvänsä jonotusaikana tutustumiskäynnistä sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön. Saivatko he apua arjen haasteisiin, työkaluja kotiin vietäviksi sekä kokeeko perhe saaneensa riittävästi informaatiota perhetyön sisällöistä.</p> <p>Tutkimuskysymys oli, miten perheet kokevat jonotusaikana tehtävän tutustumiskäynnin sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön? Työn teoreettiset viitekehykset nojaavat aikaisempaan tutkimukseen perheiden tarpeista haastavissa elämäntilanteissa.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimustapa tarkemmin aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Opinnäytetyön aineisto kerättiin kyselylomakkeilla Tampereen Kaupungin lännen alueen sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyöhön jonottavilta asiakkailta.</p> <p>Kyselyyn osallistuneilla perheillä oli positiivisia kokemuksia tutustumiskäynnistä sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön. Tutkimukseen osallistuneet perheet kokivat hyötyvänsä käynnistä. Tutustumiskäynti sekä prosessi koettiin helppona. Asiakkaat tunsivat olonsa tervetulleeksi ja käynnin miellyttäväksi. Perheet kokivat saavansa sillä hetkellä apua sen hetkiseen pulmaan ja neuvoja. Osa perheistä sai uutta tietoa esimerkiksi addiktioista ja keinoja perheen oman arjen helpottamiseksi.</p>		
<p>Asiasanat Perhetyö, asiakaskokemus, perhetyöntekijä, arki, hyvinvointi</p>		

<p>Author Sjöholm, Crista</p>	<p>Type of Publication Thesis AMK</p>	<p>Date April 2021</p>
	<p>Number of pages 34</p>	<p>Language of publication: Finnish language</p>
<p>Families' familiarization visits at Tampere City family social services in an accordance of the social welfare act.</p>		
<p>Bachelor of social Services, degree program in social service</p>		
<p>Degree program. Social field study program, Sociologic polytechnic</p> <p>Objective to this thesis is to bring out experience of queuing customers to family social services under social welfare section act, Purpose of this study is to find out how families experience familiarization visits during queuing family work services under social section act. Did they receive help in their everyday challenges? Got ideas to take with them and did they get enough information about contents of family services.</p> <p>Research question was, how families are experiencing familiarization visits during queuing social services in an accordance of the social welfare act. The theoretical framework of this study is based on previous research on the needs of families in challenging circumstances.</p> <p>Research at this thesis was qualitative method a known as quality research, specifically data source and analyzing its content. Data of the thesis was collected by survey form at the west side of the Tampere city from families who were queuing under social welfare section act to the family work services.</p> <p>Families how took apart in the survey had positive experience from familiarization visits in a family work service under social welfare section act. Families who were involved in this research felt that they benefited these visits. Visit itself and the process was experienced easy. Customers felted they were welcome and the process pleasant.</p> <p>Families felt that they received help at that moment and counseling intervention.</p> <p>Some of the families received new information, for example addictions and measures how to manage situations in everyday challenges.</p>		
<p><u>Key words</u> family work, customer experience, family worker, every day, wellness</p>		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 PERHETYÖ LAPSIPERHEIDEN ARJEN TUKENA.....	2
2.1 Perhe.....	2
2.2 Erityistä tukea tarvitseva lapsi	4
2.3 Lapsiperheiden arki, tuen tarpeet ja hyvinvointi.....	5
2.4 Varhaisen tuen merkitys lapsiperheiden arjessa	6
3 PERHETYÖN MÄÄRITELMÄ JA SITÄ OHJAAVAT LAIT	7
3.1 Perhetyön määritelmä.....	7
3.2 Sosiaalihuoltolaki.....	8
3.3 Lapsen etu	9
3.4 Lastensuojelulaki.....	10
4 SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAISEN PERHETYÖN MONINAISUUS TAMPEREELLA	11
4.1 SHL Perhetyö	11
4.2 Sosiaalihuoltolain mukaisen Perhetyön lähtökohdat	11
4.3 palvelutarpeen arviointi	12
4.4 Sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön prosessi.....	13
4.5 Aloitusvaihe	13
4.6 Toteutus.....	14
4.7 Päättäminen.....	15
5 PERHETYÖN SISÄLLÖT	16
5.1 Arjen hallinnan ja toimintakyvyn tukeminen.....	16
5.2 Parisuhteen ja vanhemmuuden tukeminen.....	16
5.3 Lasten hoidossa ja kasvatuksessa ohjaaminen	17
5.4 Lapsen edun turvaaminen	18
5.5 Perheen vuorovaikutustaitojen tukeminen	19
5.6 Sosiaalisten verkostojen ylläpitäminen ja vahvistaminen.....	19
5.7 Lapset puheeksi menetelmä- Lapsen vahvuudet ja haavoittuvuudet	20
5.8 Mitä Lapset puheeksi keskustelussa- ja neuvonpidossa tapahtuu?	21
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	22
6.1 Tutkimuksen tilaaja.....	22
6.2 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset.....	24
6.3 Tutkimusmenetelmä.....	24
6.4 Tutkimuksen kulku.....	25

6.5 Aineisto	26
7 TUTKIMUSTULOKSET	27
7.1 Aineiston analyysi	27
7.2 Keskeisten tulosten arviointi	31
7.3 Eettisyys ja luotettavuus	32
7.4 Ammatillinen kasvu	33
7.5 Pohdinta	34
LÄHTEET	
LIITE 1 Kyselylomake	
LIITE 2 Suostumuslomake	

1 JOHDANTO

Lasten ja perheiden palvelut ovat olleet pitkään tutkimuksen ja kehittämistyön kohteena. Eri tutkimuksissa sekä mediassa lasten ja perheiden hyvinvointi on keskustelua herättävä sekä ajankohtainen aihe. Perheitä pyritään tukemaan monilla eri tavoilla ja yksi niistä on perhetyö. Perhetyönä voidaan pitää kaikkea perheen kanssa tehtävää työtä.

Tällä hetkellä elämme kaikki koronaviruksen aiheuttamissa poikkeusoloissa. Poikkeustilanne kuormittaa perheiden arkea tavoilla, joita aiemmin ei ole osattu edes kuvitella. Lapsiperheillä on aina ollut ja tulee aina olemaan jonkinlaisia haasteita ja tuen tarvetta. Tärkeää on, että perheet uskaltaisivat itse tuoda pienimmätkin tuen tarpeet esille ja ammattilaisilla olisi rohkeutta tarjota erilaisia tukimuotoja perheille hyvin aikaisessa vaiheessa.

Opinnäytetyön aihe valikoitui monesta syystä. Eritoten oli tärkeää, että työn aiheella on merkitystä. Opinnäytetyön tilaaja on Tampereen Kaupunki, sosiaalihuoltolainmukainen perhetyö (SHL perhetyö) lännen alue. Työntilajalla on aito tarve kuulla asiakkaiden näkemyksiä jo palveluun jonotuksen aikana. Lisäksi työn kirjoittaja on ollut kiinnostunut lasten ja perheiden parissa tehtävästä työstä jo hakeutuessaan sosionomi (AMK)–koulutukseen.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esiin sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön jonottavien asiakkaiden kokemuksia. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kokevatko perheet hyötyvänsä jonotusaikana tutustumiskäynnistä sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön. Saivatko he apua arjen haasteisiin, työkaluja kotiin vietäviksi sekä kokeeko perhe saaneensa riittävästi informaatiota perhetyön sisällöstä.

Tutkimuskysymys on, miten perheet kokevat jonotusaikana tehtävän tutustumiskäynnin SHL perhetyöhön?

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimustapa tarkemmin aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Opinnäytetyön aineisto on kerätty

kyselylomakkeilla Tampereen Kaupungin lännen alueen sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyöhön jonottavilta asiakkailta.

Opinnäytetyö alkaa teoriaosuudella, jossa käsitellään lapsiperheeseen liittyviä määritelmiä. Sen jälkeen syvennyttään lainsäädäntöön ja perhetyönkäsitteeseen kuntatasolla. Sitten esitellään tutkimuksen metodologia ja aineisto. Niitä seuraavan analyysi osuuden jälkeen seuraa vielä pohdinta.

2 PERHETYÖ LAPSIPERHEIDEN ARJEN TUKENA

2.1 Perhe

Perheellä ei ole vain yhtä määritelmää. Perheen käsitteellinen määrittely vaihtelee eri kulttuureissa, aikakausina ja eri tieteenaloilla. Perhe on jatkuvasti muokkautuva määre. (Tilastokeskus, 2020a) määrittelee perheen seuraavasti:

”Perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia.”

Suomessa oli 1467368 perhettä vuoden 2019 lopussa. Perheiden määrän väheneminen jatkui vuonna 2019 ja määrä pieneni 1313 perheellä (Tilastokeskus, 2020b). Perhe määrittyy nykyään myös yksilön elämäntilanteen kautta ja yksilöllä voi olla elämän aikana tai samaan aikaan useita eri perheitä (Eerola & Pirskanen, 2018).

Yli kolmannes perheistä on tavalla tai toisella monimuotoisia: on monikkoperheitä, yhden vanhemman perheitä, maahanmuuttajataustaisia perheitä, kahden kulttuurin perheitä, uusioperheitä, eroperheitä, adoptioperheitä, sateenkaariperheitä, sijaisperheitä ja tukiperheitä. Lapsen vanhempana voi perheessä toimia myös joku muu kuin se, jolla on juridiset vanhemman oikeudet, esimerkiksi isovanhempi. (Väestöliitto, 2020.)

Perheen perustana on yleensä parisuhde ja suhteeseen syntyvän lapsen myötä perhe saa uusia merkityksiä ja tehtäviä. Lapsen syntymän myötä muodostuu myös uusia

rooleja: vanhemmuus, isyys, äitiys, sisarus ja isovanhemmuus. (Rönkkö & Rytönen, 2010, s. 10.)

Perheen merkitys ihmiselle on suuri ja lapsuudesta saadut mallit perheestä, vanhemmuudesta ja parisuhteesta vaikuttavat suuresti siihen, millaiseksi persoonamme muodostuu ja millä tavalla olemme vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Lapsuuden ympäristöstä perimme biologisen, persoonallisen, emotionaalisen, materiaalisen sekä älyllisen ja sosiaalisen perinnön. Parisuhteeseen kumpikin osapuoli tuo mukanaan omasta lapsuudenkodista opitut mallit myös vuorovaikutuksesta. (Rönkkö & Rytönen, 2010, s. 10–11.)

Todellisuudessa perheen määrittelemisen ei ole näin yksiselitteistä, sillä aikuisten elämässä parisuhteet saattavat loppua tai muuttua. Muutosten myötä myös lapsen arki ja elämä muuttuvat. Uusia perheenjäseniä, kuten vanhempia ja sisaruksia saattaa tulla lapsen elämään. Perhe käsitteenä on laajentunut ja se on tuonut mukanaan myös uusia haasteita. Vanhempien erojen myötä myös vanhemmuuden vastuut, oikeudet ja velvollisuudet voivat jakautua ja muuttua. (Järvinen, Lankinen, Taajamo & Veistilä, 2012, s. 31.)

Perhe merkitsee eri ihmisille erilaisia asioita, ja samankin ihmisen perhekäsitys muuttuu iän ja elämäntilanteiden muuttuessa. Jokainen on lapsena oman lapsuudenperheessä jäsen. Joku on onnellinen siitä, että pääsi juuri oman perheensä jäseneksi, toinen taas tuntee läpi elämänsä katkeruutta lapsuudenperheessä kokemansa vuoksi. (Määttä & Rantala, 2016, s. 87.)

Perhe käsitteen monimuotoinen määrittelemisen on näkynyt yhteiskunnassa myös palvelujärjestelmässä. Esimerkiksi koulussa, perheneuvolassa, kelassa, sosiaalitoimistossa, sairaalan eri toimiyksiköissä ja työvoimatoimistossa voidaan perhe määritellä hyvin eroavin perustein ja tällöin perheille saatetaan tarjota palveluja eriarvoisesti. (Rönkkö & Rytönen, 2010, s. 22.) Perheen määrittelemisen on monimutkaista, sillä perheiden ja perhe-elämän rakenteissa on monia eroavaisuuksia (Frost, Abbot & Race, 2015, s. 21).

2.2 Erityistä tukea tarvitseva lapsi

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen määrittäminen on haastavaa. Suomessa erityistä tukea tarvitsevien lasten kirjo on suuri. Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota erityistä tukea tarvitsevien lasten edun toteutumiseen. Sosiaalihuoltolain mukaan erityistä tukea tarvitsevalla lapsella tarkoitetaan:

Alle 18-vuotiaasta henkilöä ja lasta, jonka kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai joka omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään tai jolla on vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalvuujuja esimerkiksi kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteen ongelmakäytön, usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai muun vastaavan syyn vuoksi. (Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301, 3§.)

Lapset ovat yksilöitä ja erilaisia, kuten myös perheiden tilanteet. Erityistä tukea tarvitseva lapsen arki on täynnä haasteita ja haasteet vaihtelevat eri päivinä. Vamma tai erityisen tuen tarve ei aina näy ulospäin, mikä saattaa aiheuttaa perheille hankalia tilanteita. Tiedon puute ja haasteet diagnosoinnissa kuormittavat perheitä. Diagnoosin määrityksessä voi mennä vuosia, pahimmillaan vuosikymmeniä. Ilman diagnoosia lapsi jää useimmiten palvelujärjestelmän ulkopuolelle, ilman oikeanlaista tukea ja palveluita. Esimerkiksi neuropsykiatristen oireiden ja häiriöiden tunnistaminen ja tunnistaminen on monelle terveydenhuoltoalan asiantuntijalle hankalaa. Diagnoosi ei kuitenkaan kuvaa, mitä haasteita lapsen sekä hänen perheensä elämään liittyy ja mitkä niistä kuormittavat eniten. Yhdellä lapsella voi olla myös monenlaista tuen tarvetta. Tärkeää olisi nähdä lapsi erityispiirteiden takaa. Jokaisella lapsella on myös omat voimavaransa ja vahvuutensa, joita tulee korostaa vaikeuksista huolimatta. (Vilén, Vihunen, Vartiainen, Sivén, Neuvonen & Kurvinen, 2013, s. 272–273.)

Lapsen erityistarpeet tulee nähdä kokonaisvaltaisesti myös voimavarat huomioiden. Perhetyössä lapsen etua huomioidaan siten, että lapsen yksilölliset tarpeet ja kehityksen turvaaminen ovat palvelun järjestämisen lähtökohtana. Tavoitteeseen pääsemiseksi on tärkeää löytää moninaisia tapoja tukea lasta omassa kasvuympäristössään. Laadukkaan tukemisen edellytyksenä on toimiva moniammatillinen yhteistyö. Moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuu kasvatus- ja sosiaalialan sekä terveydenhuollon ammatillaisia yhdessä huoltajien kanssa. Työskentelyssä on tärkeää, että perhe

kohdataan aina arvostavasti ja heidän omat lähtökohtansa huomioiden. (Vilén ym. 2013, s. 272.)

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen vanhemmuus vaikuttaa usein vanhempien parisuhteeseen, perheen arkeen, perheen vuorovaikutukseen ja joskus myös vanhempien työhön ja talouteen. Erityistä tukea tarvitseva tuo mukanaan jatkuvaa huolta arkeen ja tulevaisuuteen liittyvissä asioissa. Vanhemmilla voi olla huoli lapsen tai omasta leimaantumisesta. Vanhemmat tiedostavat, että lapsi on erilainen. Menettämisen pelko on jatkuvasti läsnä. Lasta kohtaan ollaan herkästi suojelevimpia ja sallivampia kuin perheen muita lapsia kohtaan. Ja tämä aiheuttaa syyllisyyttä suhteessa erityisen sisaruksiin. Monesti erityislapsi kasvattaa vanhemmasta leijonaemoa, joka oppii taistelemaan lapsensa puolesta ja ajamaan hänen etuaan. (Juusola 2012, s. 119–120.) Sosiaalihuoltolain 13 § mukaan lapsi ja hänen perheensä on oikeutettu saamaan viipymättä lapsen terveyden kannalta välttämättömiä sosiaalipalveluita. Palveluilla täytyy myös tukea vanhempia kasvatuksessa ja huolenpidossa. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014).

2.3 Lapsiperheiden arki, tuen tarpeet ja hyvinvointi

Lapsiperheiden arkea voidaan kuvata tavanomaisena toimintana, jota määrittelevät rutiinit ja tutut, toistuvat asiat. Arjen toimintapaikkana on yleensä perheen koti. (Törrönen, 2012, s. 10). Lapsiperheen arkeen sisältyvät kiire, työpaineet, lasten hoito ja kasvatusta, vanhemmuus pulmineen, kodinhoito ja parisuhteen hoitaminen. Päivän rytmi, rutiinit ja myönteinen vuorovaikutus arjessa luovat turvallisuutta ja tasapainoa lapsen elämään. Riittävään lepoon, terveelliseen ravintoon, liikuntaan sekä mielekkääseen vapaa-aikaan panostamalla tuetaan lapsen fyysistä terveyttä mutta myös psyykkistä hyvinvointia. Terveelliset elämäntavat vaikuttavat ihmisen kokonaisvaltaiseen toimintakykyyn. Ne myös suojaavat hyvinvointia yllättävien kriisien ja vastoinkäymisten keskellä. Arjenhallinta vaikuttaa laajemmin myös koko perheen elämänhallintaan. Elämänhallinta puolestaan koetaan voimavaraksi, joka antaa tunteen ja luottamuksen oman elämän vaikuttamisen mahdollisuuksista ja kykyä sopeutua eri elämäntilanteisiin. Lapsen näkökulmasta arki tuo elämään jatkuvuutta ja turvaa. Se rakentuu säännöllisestä vuorokausirytmistä, jossa asiat tapahtuvat ennakoitavasti. (Järvinen ym. 2012, s. 112, 113–117.)

Nyt kun joudumme kaikki elämään erilaista ja erityisen kuormittavaa elämää poikkeustila vuoksi, perheiden on hyvä pysähtyä miettimään, kuinka omaa arkea voisi helpottaa ja keventää. Tässä tilanteessa lapsen suotuisan kehityksen ja pärjäävyyden tukeminen suojaavia tekijöitä vahvistamalla on erityisen tärkeää.

Kaikilla lapsiperheillä on aina ollut ja tulee aina olemaan jonkinlaisia haasteita ja tuen tarvetta. Tärkeää on, että perheet uskaltaisivat itse tuoda pienimmätkin tuen tarpeet esille ja ammattilaisilla olisi rohkeutta tarjota erilaisia tukimuotoja perheille hyvin aikaisessa vaiheessa. Sosiaalialan- ja terveydenhuollon ammattilaisten tulisi kiinnittää entistä paremmin huomiota siihen, miten he markkinoivat eri palveluita perheille. Kun sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön saaminen ei edellytä lain mukaan lastensuojeluasiakkuutta, voidaan ajatella, että perheellä on matalampi kynnyks hakea apua. Sosiaalihuoltolain yhtenä päätavoitteena on ollutkin siirtää painopistettä korjaavista palveluista ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. Palveluiden ja tarvittavan tuen saaminen oikea aikaisesti ja tarpeeksi varhaisessa vaiheessa on tärkeää niin perheen kuin koko yhteiskunnan kannalta. Raskaat, korjaavat toimenpiteet ovat aina kalliimpia ja monesti vaikeita verrattuna ennaltaehkäiseviin toimiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2017, s. 13.)

2.4 Varhaisen tuen merkitys lapsiperheiden arjessa

Ennaltaehkäisevän perhetyön tavoitteena on ylläpitää perheen hyvinvointia ja ehkäistä lyhytaikaisissa elämänmuutostilanteissa esiintyviä riskejä (Järvinen ym. 2012, s. 73). Varhainen tuki asiakkaalle toimintana merkitsee luottamuksellisen suhteen luomista asiakkaan ja työntekijän välille, jolloin puheeksi ottamisessa korostuu dialogisuus, kumppanuus ja asiakkaan omien voimavarojen tukeminen, kohtaamisessa korostuu eettisyys, ihmisen ymmärtäminen ja halu auttaa. Lisäksi tavoitteena on lapsen ja perheen elämänhallinnan ja voimavarojen säilyttäminen ja vahvistuminen sekä se, että varhainen tuki mahdollistuu asiakkaan arjessa matalalla kynnyksellä ja toteutuu asiakkaan ehdoilla häntä kunnioittaen ja arvostaen. Ehkäisevällä perhetyöllä edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Useimmiten perheillä on tarvetta saada apua ja tukea lapsen kasvuun ja kehittymiseen liittyviin kysymyksiin. Vanhemmuuden tukemisen lisäksi tavoitteena on koko perheen ja perhe-elämän eheyttäminen ja arjen toimintakyvyn lisääminen. Tarkoitus on

varhaisella tukemisella ja perheen omien voimavarojen löytämisellä mahdollistaa perheen tilanteen paraneminen ennen vakavampien huolien ja ongelmien syntyä. (Järvinen ym. 2012, s. 73.)

3 PERHETYÖN MÄÄRITELMÄ JA SITÄ OHJAAVAT LAIT

3.1 Perhetyön määritelmä

Perhetyö on sekä käsitteenä että toimintana monisäikeistä ja monimerkityksistä. Sitä kehitetään jatkuvasti monipuolisena työmuotona- ja välineenä. (Rönkkö & Rytönen, 2010, s. 27–28.) Perhetyö on määritelty lastensuojelulaissa yhdeksi avohuollon tukitoimeksi. Varhainen tuki ja ennaltaehkäisy ovat keskeisimpiä ajatuksia perhetyössä. Perhetyö on työntekijän ammatillista ja tavoitteellista työskentelyä perheen tukemiseksi erilaisissa elämäntilanteissa. (Järvinen ym. 2012, s. 12.)

Perhetyö on aina kontekstisidonnaista eli se muotoutuu sen mukaan, missä, millaisessa tilanteessa ja mihin tavoitteeseen pyrkien sitä tehdään. Aina perhetyön tehtävänä on kuitenkin perheen tukeminen muutoksessa. Perheen tukeminen lähtee perheen tarpeista. Kun perheen tarpeet on saatu kartoitettua, toimitaan joustavasti tarpeiden mukaisesti ja tarpeisiin vastaten. Perhetyö voi näyttäytyä erilaisena kuntien sosiaalitoimien perhetyönä, neuvoloiden tai päiväkotien perhetyönä, kolmannen sektorin järjestöjen palveluina tai seurakuntien perhetyönä. (Järvinen ym. 2012, s. 12–13.)

Perhetyötä voidaan jaotella eri osiin sen mukaan, mihin elämänalueeseen palvelut kuuluvat: kouluihin, päivähoitoon, sairaaloihin ja neuvoloihin, päihdepalveluihin, mielen-terveyspalveluihin ja lastensuojelutyöhön. Lisäksi perhetyötä voidaan kuvata sen mukaan, millaisia lähtökohtia sille asetetaan, onko lapsiperheiden ohjausta ja neuvontaa, kotipalvelua vai puuttumista lasten turvallisuutta vaarantaviin vanhempien elämäntapoihin tai lapsen kehityksessä ilmeneviin haittoihin. (Rönkkö & Rytönen, 2010, s. 27.)

Perhetyön työntekijä voi toimia eri vakanssilla ja nimikkeillä, riippuen kunnasta. Koulutustausta voi olla esimerkiksi lähihoitaja tai sosionomin. Tampereella SHL

perhetyön työntekijänä voi toimia lähihoitajat, kun taas ohjaajat työskentelevät ammattikorkeakoulu pohjalla.

3.2 Sosiaalihuoltolaki

Viimeisin uudistus sosiaalihuoltolakiin ja muutokset sosiaalihuoltoa koskevaan muuhun lainsäädäntöön tulivat voimaan ja sovellettavaksi 1.4.2015. Uudistuksen tavoitteena on ollut pyrkiä vastaamaan yhteiskunnan muuttuneisiin tarpeisiin. Sosiaalihuollon asiakkuudet ja toiminta ympäristö ovat yhä haastavampia ja lain uudistuksella pyritään huomioimaan paremmin asiakkaiden erilaiset tuen tarpeet. Lähtökohtana pidetään yksilö- ja perhelähtöistä ajattelutapaa. Sosiaalihuollon lainsäädännön uusimisella on tavoiteltu sosiaalihuollon yhdenvertaista saatavuutta ja saavutettavuutta. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2017, s. 13.)

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää hyvinvointia, sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta. Lain yhtenä päämääränä on se, että ihmiset saavat tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut yhdenvertaisin perustein. Asiakslähtöisyys on yksi keskeisimmistä lain valmistelua linjanneista periaatteista. Asiakslähtöisyydessä on kyse arvoperustasta, jonka mukaan jokainen ihminen tulee kohdata ihmisarvoisena yksilönä. Olennaista on, asiakkaan oikeus hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa. Edellä kuvattujen tavoitteiden toteuttaminen vaatii useiden eri tahojen laajaa yhteistyötä. (Kananoja, Lähteinen & Marjamäki, 2017, s. 65.)

Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014 18§) perhetyöllä tarkoitetaan hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksella ja muulla tarvittavalla avulla tilanteissa, joissa asiakas ja hänen perheensä tai asiakkaan hoidosta vastaava henkilö tarvitsevat tukea ja ohjausta omien voimavarojensa vahvistamiseksi ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi. Perhetyötä annetaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren terveyden ja kehityksen turvaamiseksi. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.)

3.3 Lapsen etu

Kaikissa sosiaalihuollon toimissa lapsen etu huomioidaan työskentelyssä aina ensisijaisesti. Tästä säädetään YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti sosiaalihuoltolain 5§ssä. Asiakkaanetu 4§ssä arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimintatavat ja ratkaisut parhaiten turvaavat lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin, mahdollisuuden saada ymmärtämystä sekä iän ja kehitystason mukaisen huolenpidon, turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen ja henkisen koskemattomuuden sekä itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen. (Kananaja ym. 2017, s. 74.)

Lapsen osallisuus huomioidaan monin tavoin. Osallisuus sisältää lapsen mielipiteen selvittämisen ja kuulemisen, lapsen puhevallan käytön, edunvalvojan määräämisen sekä lapsen edun turvaamisen vastuullisuuden. Laissa määritelty osallisuus tarkoittaa, että lapsi on asianomainen omissa asioissaan. Lapsella on oikeus saada tietoa sekä vaikuttaa häntä koskeviin päätöksiin. (Araneva, 2018, s. 34–35.)

Lapsilähtöinen työskentely on perhetyön toiminnan perusarvo. Lapsen kohtaamisen taitoja ja työmenetelmien osaamista pidetään tärkeänä. Perheen kanssa työskennellessä lapsen henkilökohtainen tapaaminen on toteuduttava aina, ja erityisen tuen tarpeessa olevaa lasta on tavattava asiakassuunnitelman mukaisesti. Lapsen tapaamisessa on tärkeää, että toimitaan lapsen ehdoilla ja kehitystasoon kuuluvalla tavalla. Lapsen kanssa työskentely voi olla myös välillistä eli lapsen havainnointia esimerkiksi kotioloissa. Lapsen henkilökohtaisten tapaamisten järjestämisessä on pyrittävä yhteistoi-
mintaan huoltajan tai muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa. (Järvinen ym. 2012, s. 26–28.)

Lisäksi työskentelyssä on tärkeää huomioida lapsen tunteet ja se, että lapsi saattaa tuntea esimerkiksi syyllisyyttä tilanteesta. Perhetyöntekijän tehtävänä on sanottaa lapselle se, ettei tilanne ole hänen syytään ja että päätöksenteko tilanteessa ei ole lapsen vastuulla. Lapsilähtöinen työskentely edellyttää, että lapselle kerrotaan, miten työskennellään ja mitä se tarkoittaa. Lapselle kerrotaan, mitä huolenaiheita ja voimavaroja perheen tilanteessa perhetyöntekijän näkemyksen mukaan on ja miten lasta olisi mahdollista auttaa. Perhetyöntekijän tulee osata selvittää hienovaraisesti lapsen huolenaiheet ja toiveet avun suhteen sekä antaa lapselle tilaa erilaisiin tunteisiin. (Järvinen ym. 2012, s. 26–28.)

Tärkeää on myös kysyä lapsen kokemuksia tapaamisesta sekä tehdä selkä suunnitelma siitä, milloin tavataan seuraavan kerran. Asiakkaan täytyy tietää kenen kanssa hän asioi. Tämä tarkoittaa, että lapsi ja vanhemmat tietävät työntekijän nimen, työtehtävän ja työn tarkoituksen sekä vaitiolovelvollisuuden merkityksen. Lapsilähtöinen työskentely edellyttää, että työntekijä tietää, mitä lapsen ikätason mukainen kehitys on ja mitä siihen kuuluu. Perhetyöntekijä osaa myös vanhempien kanssa työskentelyssä huomioida lapsen ikätason mukaisen kehityksen sekä tunnistaa normaalista kehityksestä poikkeavat asiat ja tilanteet. (Järvinen ym. 2012, s. 26–28.)

Sosiaalihuoltolain 13§ tarkoituksena on turvata lapsen terveys ja kehitys sekä tarjota perheelle viipymättä heidän tarvitsemansa sosiaalipalvelut. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että perheeltä ei edellytetä lastensuojeluasiakkuutta, vaan palvelut saadaan yleisinä perhepalveluina niinä vuorokauden aikoina, joina niitä tarvitaan. (Kananoja ym. 2017, s. 217–218).

3.4 Lastensuojelulaki

”Lastensuojelulain tärkein periaate on lapsen etu. Tämä perustuu lastensuojelulain ohella YK:n lapsen oikeuksien 3 artiklaan” (Kananoja ym. 2017, s. 228). Lastensuojelulain (417/2007/1§) tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Kohdassa 2§ ensisijainen vastuu lapsen tasapainoisesta kehityksestä ja hyvinvoinnista on lapsen vanhemmilla ja huoltajilla, mutta lastensuojeluviranomaisilla on viimesijainen velvoite turvata lapsen oikeuksien toteutuminen (Araneva, 2018, s. 65).

Lastensuojelulain 4§:n mukaan lapsen etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä läheisten ja jatkuvien ihmissuhteiden ylläpitämiseen. On huomioitava lapsen mahdollisuus saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaista valvontaa ja huolenpitoa. Lapsen etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden varmistamiseen sekä mahdollistaa lapsen itenäistyminen ja kasvaminen vastuullisuuteen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen omissa asioissaan; sekä huomioida lapsen kielellinen, kulttuurinen ja uskonnollinen tausta. (Araneva, 2018, s. 65.)

4 SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAISEN PERHETYÖN MONINAISUUS TAMPEREELLA

4.1 SHL Perhetyö

Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö on tarkoitettu Tamperelaisille alle 18-vuotiaiden lasten perheille. Perhetyö on perheen arjessa tapahtuvaa tilapäistä apua, jonka tarkoituksena on ennaltaehkäistä isompien ongelmien syntymistä. Perhetyö on perheelle maksutonta ja vapaaehtoista. Perhetyö on tavoitteellista sekä työskentelyä toteutetaan suunnitelman mukaan. Perhetyö on sosiaalihojasta (SHL 18§), jonka tavoitteena on tukea perheen vanhemmuutta, vuorovaikutustaitoja sekä sosiaalisen verkoston laajentumista. Perhetyön lähtökohtana ovat tarpeet, jotka ovat lähtöisin perheiden elämästä. Ne voivat liittyä lastenkehitys ja kasvatusta kysymyksiin, elinoloihin, vanhemmuuteen, perheen toimintakyvyn ja hyvinvoinnin lisäämiseen. (Tampereen kaupunki, 2021a.)

Tuen tarkoitus on olla mahdollisimman varhain tavoitettavaa, oikea-aikaista, asiakkaan tarpeen vaatimassa laajuudessa ja yhteistyössä lapsen ja perheen kanssa, perheen tukemiseksi toimivien muiden tahojen kanssa sekä perheen läheisten kanssa. Lapsen etu huomioidaan työskentelyssä aina ensisijaisesti. Sosiaalihuoltolainmukainen perhetyö ei vaadi perheiltä lastensuojeluasiakkuutta. Tärkein edellytys perhetyölle on luottamussuhteen muodostuminen asiakasperheen kanssa. Työntekijältä tarvitaan hyviä vuorovaikutustaitoja, ennakkoluulottomuutta, avoimuutta ja suorapuheisuutta. Keskeiseksi menetelmiksi on havaittu dialoginen kohtaaminen, lapset puheeksi keskustelu sekä ratkaisukeskeinen työote. Työntekijältä odotetaan perhetyössä tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä, kasvatusta ohjaavista palveluista sekä mielenterveys ja päihde-ongelmista. (Huttunen, 2017.)

4.2 Sosiaalihuoltolain mukaisen Perhetyön lähtökohdat

Perhetyön lähtökohtana on lapsen etu, mikä on toiminnan tärkein laatutekijä. Lapsen etua katsotaan monipuolisesti ja siihen liittyy kasvun ja kehityksen turvaaminen, hyvinvoinnin edistäminen, vanhempien tukeminen, lapsen osallisuus ja lapsilähtöiset tavat tehdä asiakastyötä. Perhetyön asiakkaana on aina perheen lapsi. (Järvinen ym. 2012, s. 33–34.)

Työn taustalla ovat yhteisesti hyväksytyt arvot. Alan säädökset ja ammattieettiset periaatteet ohjaavat ammattilaisten toimintaa. Ammattieettisen osaamisen avulla varmistetaan ihmisten oikeuksien toteutuminen ja hyvinvointi mahdollisimman tasapuolisesti asiakkaiden ja asiakasryhmien välillä. Tavoitteena on hyvän elämän ja oikeudenmukaisuuden edistäminen yhteiskunnassa. (Järvinen ym. 2012, s. 17.)

Perhetyön työntekijän tulee kunnioittaa yksilöiden ja perheiden yksilöllisyyttä sekä ryhmien ja yhteisöjen etnistä ja kulttuurista moninaisuutta. Kunnioittaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja tuottaa aina hyvää palvelua. Perhetyön työntekijän velvollisuus on kohdella kaikkia asiakkaita tasa-arvoisesti riippumatta heidän iästään, kulttuuristaan, sukupuolestaan, siviilisäädystään, kyvyistään, yhteiskunnallisesta tai taloudellisesta asemastaan, poliittisista mielipiteistään, ihonväristään tai muista fyysisistä ominaisuuksistaan, sukupuolisesta suuntautumisestaan, uskonnostaan tai vakaumuksestaan. (Talentia, 2017.)

Tämä työ perustuu luottamukseen, sillä asiakkaat paljastavat yksityisyyttään, perhetään, omaisiaan ja läheisiään sekä työtään koskevia henkilökohtaisia asioita. Luottamuksellisuus korostuu asiakassuhteissa, mutta se ulottuu myös työyhteisöön ja työnantajan liikesalaisuuksina pidettäviin tietoihin. (Järvinen ym. 2012, s. 21–22.) Työntekijöitä sitovat lain edellyttämä salassapitovelvollisuus ja tietosuojat. Salassapitosäädökset koskevat myös sosiaalista mediaa. Työtä säätelevät monet lait ja säädökset, joita tulee noudattaa. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 2021.)

4.3 Palvelutarpeen arviointi

Palvelutarpeenarviointi on jokaisen ihmisen oikeus sekä se perustuu sosiaalihoitolaikiin (Sosiaalihoitolaiki 1301/2014, 36§). Palvelutarpeen arviointi tehdään yhteistyössä sinun ja läheistesi ja tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Arvioinnissa selvitetään elämäntilanteesi, tuen tarve ja tarpeelliset palvelut. Asiakkaan mielipide ja näkemys täytyy huomioida palveluntarpeesta. Sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja tekee yhteenvedon tilanteesta ja tuen tarpeista sekä kirjaa johtopäätökset asiakkuuden edellytyksistä. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 2020a.)

Palvelutarpeen arvioinnin aloittaminen edellyttää asiakkaan suostumusta, jos arviointia koskeva yhteydenotto on tullut muualta kuin sinulta itseltäsi. Viranomaisilla ja

muilla ammattihenkilöillä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. Myös yksityishenkilöt voivat tehdä ilmoituksen, jos heille herää huoli lapsen tilanteesta. Sosiaalityöntekijän on tehtävä lastensuojeluilmoituksen pohjalta välittömästi arvio kiireellisestä lastensuojelun tarpeesta ja 1–7 työpäivän kuluessa ratkaisu mahdollisesta ryhtymisestä tuen tarpeen selvittämiseen. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 2020a.)

Kun palvelutarpeen arviointi on tehty, perhettä ja sen hetkistä elämäntilannetta voidaan helpottaa eri tavoin. Neuvolan, päivähoidon ja koulun tarjoaman avun ohella perheelle voidaan tarjota esimerkiksi seuraavia palveluja: Lapsiperheiden kotipalvelua, lapsiperheiden sosiaalityön työntekijät, perhetyötä, tukihenkilö tai tukiperhettä tai lastensuojelun palveluja. (Tampereen Kaupunki, 2021b.)

4.4 Sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön prosessi

Perhetyön prosessi on perheen tilanteeseen ja tarpeiden kokonaisuuteen liittyvien tapahtumien muodostama suunnitelmallinen sarja, jonka aikana perheen olosuhteissa odotetaan tapahtuvan vaiheittainen muutos haluttuun suuntaan. Perhetyö on tavoitteellista, suunnitelmallista, ja arvioitavissa olevaa työtä. Jokaisella ihmisellä on, sosiaalihuoltolain mukaan oikeus tuen tarpeen arviointiin. Lapsiperheiden sosiaalityössä arviointeja tekevät sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat yhteistyössä asiakkaan, tämän läheisten ja tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Arvioinnin aloittaminen edellyttää asiakkaan suostumusta, jos arviointia koskeva yhteydenotto on tullut muualta kuin asiakkaalta itseltään. Luottamuksellisen suhteen säilyttämiseksi työntekijän on ensin avoimesti keskusteltava asiakkaan kanssa perhetyön mahdollisesta mukaan tulosta ja siitä, mitä vaihtoehtoja se perheen tilanteeseen toisi. Tuen tarpeen arviointi voi tulla esille myös lastensuojeluilmoituksen kautta. Viranomaisilla ja muilla ammattihenkilöillä on velvollisuus tehdä ilmoitus ja myös yksityishenkilöt voivat tehdä ilmoituksen, jos heille herää huoli lapsen tilanteesta. (Tampereen kaupunki, 2021b.)

4.5 Aloitusvaihe

Sosiaalityöntekijälle tulee palvelupyyntö lastensuojeluilmoituksena tai palvelutarpeenselvityspyyntönä. Sosiaalityöntekijä aloittaa palvelutarpeen selvitysprosessin ja tarpeen mukaan tarjoaa perheelle perhetyötä. Hän tilaa perhetyön perhetyönohjaajalta

palvelupyyntölomakkeella, johon on tiivistetty olennainen tieto perheestä ja lapsen/lasten tilanteesta. Perhetyönohjaaja lähettää palvelupyynnöt perhetyön tiimeille. Palvelupyyntö käsitellään perhetyön tiimissä. Perheelle nimetään vastuutyöpari (perhetyöntekijä/ ohjaaja), joiden tehtävänä on tukea perhettä sopivien palveluiden valinnassa. Vastuutyöpari tarkastelevat perheen ja sen yksittäisten jäsenten tilannetta kokonaisvaltaisesti, kertoo perheelle olemassa olevista tukitoimista ja palveluista sekä toimii yhdessä eri yhteistyötahojen työntekijöiden kanssa. (Tampereen Kaupungin sisäinen ohjeistus.)

Aloituspalaveri perheen ja perhetyöntekijöiden kanssa järjestetään useimmiten perheen kotona tai työntekijän toimipisteessä. Tapaamiseen osallistuvat perheenjäsenten lisäksi perhetyöntekijä, ohjaaja, sosiaalityöntekijä sekä muut perheenjäsenten kanssa työskentelevät perheenjäsenten valitsevat työntekijät esimerkiksi tukihenkilö. Tapaamisessa perheelle tarjoutuu tilaisuus saada tarkempaa tietoa perhetyön toimintatavoista sekä tutustua perhetyöntekijöihin. Aloituspalaverissa sovitaan työn sisällöstä ja tavoitteista perheen tarpeet huomioiden. Arviointipalaveri pidetään n. 2–3 kk päästä aloituspalaverista. (Tampereen Kaupungin sisäinen ohjeistus.)

4.6 Toteutus

Sosiaalityöntekijä avaa sosiaalihuoltolainmukaisen perhetyön asiakkuuden ja tekee perhetyön päätöksen. Perhetyöntekijät tekevät perhetyönsuunnitelman yhdessä perheen kanssa. Perhetyö sisältää tavoitteen mukaista työskentelyä vanhemman/ vanhempien kanssa ilman lapsia. Vanhempien ja lasten / nuorten kanssa yhdessä tai lasten/nuorten kanssa ilman vanhempaa.

Perhe määrittelee itse perhetyön tavoitteet, jotka voivat olla perheenjäsenillä erilaiset. Työntekijät sekä perhe sitoutuvat toimimaan yhteistyössä, jotta tavoitteet saadaan saavutettua. Mikäli perheellä on useampia tavoitteita, asetetaan ne tärkeysjärjestykseen ja mietitään yhdessä, minkä saavuttamiseen ensin keskitytään ja kuinka tavoitteisiin päästään. Tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan mm. käydä tavoitteellisia ohjauskusteluja, tehdä yhdessä asioita (toiminnallisuus), mallintaa arjen tilanteita sekä vuorovaikutusta kotona tai erilaisissa ympäristöissä kodin ulkopuolella ja ohjata erilaisten ryhmien toimintaan. Työskentelyn aikana nostetaan esiin perheen voimavarat ja onnistumiset sekä tehdään näkyväksi perheen arjessa tapahtunut muutos. Tarvittaessa

perheen kanssa tehdään yhdessä yhteistyötä tavoitteen kannalta oleellisten tahojen kanssa (viranomaiset, kolmas sektori, kirkko, läheiset). (Tampereen Kaupungin sisäinen ohjeistus.)

Perhetyön työntekijällä on tärkeä rooli aloitusvaiheessa, varsinkin silloin, kun perhe ei ole itse halunnut perhetyötä. Perhetyön työntekijällä on mahdollisuus kohdata asiakas ja kuunnella kokonaisvaltaisesti hänen tilanteensa. Perheellä voi taustalla olla huonoja kokemuksia. Tapaamiskertojen tiheys riippuu tuen tarpeesta ja asetetuista tavoitteista. Keskimäärin perhetyö käy kerran viikossa tapaamassa perhettä kotona tai jossakin muussa sovitussa paikassa. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan koko ajan, mutta on myös syytä sopia varsinaiset tapaamiset, joissa yhdessä pohditaan tavoitteiden toteutumista. Arviointia työskentelystä tekee myös perhe, ei pelkästään perhetyöntekijä. (Tampereen Kaupungin sisäinen ohjeistus.)

4.7 Päättymisen

Tärkeä vaihe perhetyön prosessissa on sen päättymisen, josta puhutaan jo perhetyön suunnitelmavaiheessa. Perhetyön päättymisen pitäisi tapahtua perheelle sopivassa vaiheessa, ja siihen liittyvistä muutoksista tulisi keskustella perheen kanssa ajoissa. Perhetyön päättäminen tehdään asteittain ja perheen kanssa keskustellaan avoimesti heidän kokemuksistaan. Tässä vaiheessa huomioidaan erityisesti lapset ja kuinka he suhtautuvat muutokseen sekä huomioidaan lapsen kokemus. Päätös vaiheessa käydään yhdessä perheen kanssa arviointikeskustelu perhetyön prosessista sekä annetaan asiakaspalautelomake täytettäväksi. Asiakaspalautelomake on merkityksellinen sekä perheen kuulemisen että perhetyön sisällön ja palvelurakenteen kehittämisen näkökulmasta.

Myös perheelle on hyvä antaa palautetta. Perhetyölle on olennaista sen päätymisen kannalta, että tavoitteet ovat saavutettu ja perhe selviää itsenäisesti jatkossa. Arviointipalaverissa ovat mukana perhe, perhetyöntekijät, sosiaalityöntekijä ja mahdollisesti muita yhteistyötahoja. Arviointipalaverissa katsotaan, onko tarvetta perhetyön jatkumiselle. Tarvittaessa asiakas ohjataan muiden palvelujen piiriin. Perhetyön prosessin aikana on tuettu vanhemmuutta, vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä ja rakennettu tukiverkoston. Aina on hyvä tarjota perheelle mahdollisuutta ottaa yhteyttä, mikäli siihen tulee tarvetta. (Tampereen Kaupungin sisäinen ohjeistus.)

5 PERHETYÖN SISÄLLÖT

5.1 Arjen hallinnan ja toimintakyvyn tukeminen

Perhetyön työntekijän työ voi olla ennalta ehkäisevää tai ns. korjaavaa työtä. Perhetyö ei ole ikäsidonnaista. Asiakkaana palvelussa on kuitenkin aina lapsi. Sisällöt ja työmuodot vaihtelevat perheen tarpeiden mukaan: Ohjauksellista, toiminnallista, havainnoivaa, mallittavaa, hoidollista, kuntouttavaa. Työn keskiössä on vanhemmuuden tukeminen. Työn tiiviys vaihtelee asiakasperheiden tarpeen mukaan. Asiakasperheen tapaamisten lisäksi työhön kuuluu asiakkaan verkostojen kanssa tehtävä työ. (Järvinen ym. 2012, s. 113.)

Perheelle mahdollisimman toimiva, tuttu arki ja rutiinit tukee sekä lasta että aikuista kriisin ja kuormituksen kohdatessa. Tutut leikit, päivän erilaiset toiminnot, koulu, päivähoito ja harrastukset on hyvä pyrkiä säilyttämään siinä määrin samanlaisena kuin se on mahdollista. Joskus näiden hyvin arkistenkin asioiden turvaamiseksi perhe voi tarvita läheisten ja muun tukiverkoston apua. Perhetyöntekijän tehtävänä on auttaa perhettä muutoksessa ja joskus uusien rutiinien muodostamisessa. Oleellista on löytää yhteinen ymmärrys siitä, miltä perheen arki näyttää. (Järvinen ym. 2012, s. 115.)

Perheiden arki ei myöskään synny vain perheenjäsenten kesken, vaikka perheen arki koetaankin perheessä. Perhe-elämän ei tarvitse olla jatkuvia sirkushuveja ja huvipuisuista toiseen juoksemista, vaan perhe-elämään riittää turvallinen ja läsnä oleva aikuinen lapselle. Yhteiskunta ympärillämme on se, joka luo vanhemmille paineita ja kuvitelmia hyvästä perhe-elämästä, ja siihen kuuluvasta kiiltokuvamaisesti elämästä. Todellisuutta se ei kuitenkaan ole, ja sen ymmärtäminen on perheelle askel rauhaan omassa perhe-elämässään. (Kivijärvi, Rönkä & Hyväluoma, 2009, s. 49–50.)

5.2 Parisuhteen ja vanhemmuuden tukeminen

Ihmisen yksi merkittävimmistä suhteista on parisuhde tai rakkaussuhde, mutta myös yhteistyö- ja avunantosopimus. Parisuhde on tila, joka elää, siksi sopimuksia on tarpeen aika ajoin tarkistaa ja huoltaa. Vanhempien suhde on peruspilari perheessä, johon kuuluu eri-ikäisiä lapsia. Parisuhde luo perustan vanhemmuudelle ja lasten

tasapainoiselle kehitykselle. Useammalle meistä toimiva ja hyvä parisuhde on yksi elämän tärkeimpiä asioita ja toiveita. Toisinaan arkinen elämä ja ideaalikuva hyvästä parisuhteesta voivat olla kaukana toisistaan. Aina ei ole voimavaroja tai halukkuutta lähteä hoitamaan parisuhdetta. Usko parisuhteen mahdollisuuksiin voi välillä hukkuu rahahuolien, yö valvomisten, ylitöiden ja kotitöiden alle. Tästä syystä suhdetta kannattaa hoitaa. Suhdetta on mahdollista vahvistaa konkreettisilla käytännön elämän keskusteluilla ja toimenpiteillä. Suhde elää ja kehittyy, mutta voi vuosien saatossa entisestään vain lujittua. Läheisen ihmisen kanssa saa yhdessä olla keskeneräinen. Kun suhde joustaa ja kestää haasteissa, siitä tulee prosessi, jossa voi turvallisesti ja rauhallisesti eheytyä, kasvaa aikuiseksi itsekseen. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2018.)

Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen on tänä päivänä yksi keskeisimpiä haasteita vanhemmille. Vanhemmuus lapsen ja aikuisen välisenä ihmissuhteena on vahvasti riippuvainen ympäristöstä, se on sidoksissa aikaan, paikkaan ja kulttuurisiin malleihin. Lapsen iän mukaisesti muuttuvat tarpeet pakottavat aikuista koko ajan etsimään uusia tapoja ja keinoja toimia vanhempana. Vanhempi voi olla tavallinen, poikkeava tai ongelmavanhempi, ja perhetyön avun tarpeessa. Vanhemman ja koko perheen tilanne voi kaikesta tavallisuudesta huolimatta olla arjen ja muun tekijöiden vuoksi todella kuormittava. (Kivijärvi ym. 2009, s. 47–49).

Perhetyöntekijä voi auttaa vanhempia pohtimaan parisuhteessa olevia eri rooleja, vahvuuksia sekä kehittämisen kohteita. Keskustelemalla vanhemmuuden iloista ja vastuusta, sekä kuinka paljon ja miten vanhemmat viettävät aikaa lasten kanssa. (Järvinen, 2012, s. 113).

5.3 Lasten hoidossa ja kasvatuksessa ohjaaminen

Vastuu lapsen kasvatuksesta on aina huoltajilla. Edellytykset lapsen hyvälle kasvulle ovat moninaiset. Riittävän hyvien vuorovaikutussuhteiden lisäksi lapsi tarvitsee rutiineja ja säännönmukaista päivärytmiä sekä turvallisuuden tunnetta. Lapsella on monia kasvuympäristöjä oman kodin lisäksi. Päiväkodilla sekä koululla on suuri merkitys lapsen hyvinvointiin sekä kehitykseen. Monesti tutut hoitajat ja opettajat sekä rutiinit näissä kasvuympäristöissä luo lapselle turvallisuuden tunnetta. Lapsi tarvitsee läheisiä ihmisiä kasvuun ja kehitykseen. Rajat ja kasvatusta luo lapselle turvallisuuden tunnetta ja tukee moraalien kehitystä ja sosiaalistumista. Lapsi tarvitsee ikätovereitaan, jotta

oppi sosiaalisia taitoja. Leikkiminen on lapsen työtä. Lapsella on vilkas mielikuvitus ja hän leikkii toisissa todellisuuksissa. Huumori, hulluttelu sekä satumaailma on lapsen oppimistapa. Lapsi tarvitsee paljon rakkautta, sanottamista sekä ohjausta. (Kirveslahti, Sivén, Vahala & Vihunen, 2014, s. 108.)

5.4 Lapsen edun turvaaminen

Lapsen edun huomiointi on tärkein periaate, kun työskennellään lapsen kanssa tai tehdään häntä koskevia päätöksiä. Yhteiskunnan tasolla lapsen etu toteutuu, kun lapsi saa riittävästi tarvitsemiaan palveluita muun muassa päivähoito-, neuvola-, tai perheneuvola. Lasta tulee myös kuulla ja ottaa mukaan päätöksentekoon ikä-, ja kehitystaso huomioiden sekä tehdä lasta koskevat päätökset hänen etunsa näkökulmasta. (Kirveslahti, Sivén, Vahala & Vihunen, 2014, s. 91.)

Lapsen etu toteutuu parhaiten, kun lapselle turvataan tasapainoinen kehitysympäristö, hyvinvointi sekä puhtaus. Läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet luovat lapselle turvallisuuden tunnetta sekä lapsella on mahdollisuus saada ymmärrystä ja hellyyttä. Lapsen hyvinvoinnin ja turvallisen kehityksen kannalta lapsella on oltava rajat, jotka aikuinen asettaa. Liiallinen vastuu voi aiheuttaa lapselle stressiä ja kyvyttömyyttä suoriutua arjen asioista. Lapsen etu tulee huomioida, myös koulunkäynnissä sekä ammatinvalinnassa. Lapsen omia taipumuksia tulee huomioida ja kannustaa niissä. Lapsi tarvitsee tukea itsenäistymiseen, kasvua vastuullisuuteen sekä rahankäytön harjoittamista. Lapsella täytyy olla mahdollisuus osallistumiseen ja omiin asioihin vaikuttamiseen, sekä ilmaista mielipiteensä ja tulla kuulluksi. Lapsen oman kielellisen-, kulttuurillisen ja uskonnollisen taustan huomioiminen on tärkeää. (Kirveslahti, Sivén, Vahala & Vihunen, 2014, s. 91.)

Perhetyöntekijän pitää puuttua tilanteisiin, jotka voivat vahingoittaa lapsen fyysistä tai psyykkistä kehitystä. Tilanteiden ennakointi ja asioiden puheeksi ottaminen perheessä. (Tasku, henkilökunnan omat sivut.)

Lapsen laillisten oikeuksien toteutumisen seuraamista säädetään sosiaalihuoltolaissa (1301/2014 18§), lastensuojelulaissa (417/2007/1§) sekä Laissa lapsen huollosta ja tapamisoikeudesta (190/2019 1§).

5.5 Perheen vuorovaikutustaitojen tukeminen

Perhetyön työntekijältä vaaditaan hyviä ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja, rehellisyyttä sekä kykyä toimia erilaisten ihmisten kanssa. Vuorovaikutus on erilaista eri ihmisten kanssa. Vuorovaikutustilanteeseen vaikuttavat mm. vireystila sekä ympäristö. Samankin asiakkaan kanssa toiminen voi olla hyvin erilaista eri tilanteessa. Jokainen asiakas tulee huomioida yksilöllisesti. Kuuntelemalla asiakkaan puheen lisäksi myös oheisviestintää (esimerkiksi äänenpaino tai sanavalinta), saadaan arvokasta informaatiota, sillä ilmeet, eleet ja asennot välittävät tärkeää tietoa. On siis tärkeää olla läsnä ja huomioida keskustelun lomassa sanatonta viestintää. (Järvinen, 2012, s. 138–139.)

Perhetyön työntekijän on tärkeää ymmärtää asiakkaan juuri sen hetkinen tarve. Keskustelemalla ja kuuntelemalla asiakkaan kanssa, saadaan tietoa sen hetkisestä tilanteesta. Havainnoimalla ympäristöä sekä huomioimalla myös muut perheen jäsenet saadaan tietoa asiakkaan kokonaistilanteesta. Monesti tarpeita voi olla monia. Tärkeää on lähteä kuitenkin pienin askelin eteenpäin. Perhettä voidaan tukea monin eri tavoin: keskustelu- ja neuvottelumenetelmät sekä vuorovaikutustyö, arkielämän ohjaus ja käytännöllinen tuki, toiminnalliset menetelmät ja/tai niissä tukeminen, arviointi- ja kartoitustyöskentely sekä muut työmenetelmät. (Järvinen, 2012, s. 138–139.)

Perhetyön työntekijä voi ohjata vanhempia tunne- ja vuorovaikutustaitojen havainnoinnissa arkielämän tilanteissa (pukeminen, syöminen, ennakointi tilanteissa ym.) Auttaa vanhempaa tunnistamaan tilanteita, missä lasta täytyy ohjata. Myönteisten vuorovaikutustilanteiden löytäminen ja niissä tukeminen. (Järvinen, 2012, s. 113.)

5.6 Sosiaalisten verkostojen ylläpitäminen ja vahvistaminen

Läheisverkostojen kartoittamisella tarkoitetaan sen selvittämistä, miten perheelle läheiset henkilöt voisivat osallistua perheen tukemiseen. Läheisverkostojen kartoittaminen kuuluu jokaisen perhetyöntekijän työnkuvaan ja kartoittamisessa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä apuna. Esimerkiksi verkostokartta, sukupuu, kyselyt/ haastattelut tai lähiverkoston kartoittamismalli. Läheisverkoston kartoittamisella ja ottamalla läheiset mukaan perheen tueksi, voidaan kyetä ehkäisemään tilanteen kriisiytyminen ja tarve vankempiin tukitoimiin. Perhetyöntekijä voi olla yhteydessä pääasiassa asiakkaan suostumuksella. Läheisiin voidaan olla yhteydessä myös ilman asiakkaan

suostumusta, jos tietoa tarvitaan lapsen edun vuoksi tai tieto on välttämätön palvelutarpeen selvittämiseksi, silloin kun asiakas ei kykene vastaamaan omasta huolenpidosta, terveydestään tai turvallisuudestaan. Säännös ei velvoita läheisiä osallistumaan asiakkaan auttamiseen ja tukemiseen. (Huttunen, 2017.)

Tampereella kehitetään lapsen lähiverkoston kanssa työskentelyyn liittyviä työmenetelmiä, ja tarkoituksena saada läheisiä entistä paremmin mukaan perheen tueksi. Laatu on se, että lapselta itseltään kysytään hänen läheisistään, perheestään, tärkeistä henkilöistään ja että tässä hyödynnetään lapsen ikätason mukaisesti eri työvälineitä. Olenaista on lapsen oma kokemus siitä, kuka on hänen läheisensä ja keitä hän haluaa mukaan työskentelyyn. (Huttunen, 2017.)

5.7 Lapset puheeksi menetelmä- Lapsen vahvuudet ja haavoittuvuudet

Lapset puheeksi (LP)- menetelmä on tarkoitettu avuksi vanhemmille, muille lasten tärkeille aikuisille sekä työntekijöille heidän työssään ja toiminnassaan lasten kanssa. Menetelmän avulla pyritään tukemaan lasten/ nuorten suotuisaa kehitystä ja ehkäisemään mahdollisia ongelmia tukemalla lapsen tärkeitä ihmissuhteita ja räätälöimällä lapsen/ nuoren arkipäivä juuri hänelle sopivaksi. LP- työskentelyssä tunnistetaan ja vahvistetaan niitä tekijöitä perheessä ja muissa kehitysympäristöissä, jotka tukevat lapsia. Samoin tunnistetaan mahdollista haavoittuvuutta aiheuttavia tekijöitä ja myös niihin etsitään ratkaisuja. (Suomen Mielenterveys ry, 2021.)

Panostaminen lapsen arkipäivään perustuu arkipäivän ihmissuhteiden, vuorovaikutuksen, toimintojen ja rutiinien merkitykseen lapsen suotuisalle kehitykselle ja vaikeissa elämäntilanteissa myös lapsen pärjäämiselle. Jokapäiväiset ja toistuvat asiat ovat kantava punainen lanka lapsenkehityksessä, vaikka niitä ei usein huomata arvostaakaan. Toisaalta arjen sujuminen häiriintyy herkästi, kun vanhemmilla on stressiä. Tuskin onkaan perhettä, jonka elämässä ei aika ajoin olisi paineita. Stressillä on taipumus heijastua ihmisen mielialoihin ja käyttäytymiseen. Perheen ilmapiiri ja arjen sujuminen eivät merkitse lapsille pelkästään käytännön asioita, vaan sujuva arki tuo turvallisuutta. Se on kuin pohja miltä ponnistaa eteenpäin. Näin on myös silloin, kun elämässä on vaikeuksia. Tätä pohjaa on LP- työskentelyssä tarkoitus vahvistaa. (Suomen Mielenterveys ry, 2021.)

Lapset puheeksi- työ sisältää Lapset puheeksi- keskustelun ja tarvittaessa järjestettävän Lapset puheeksi- neuvonpidon. Lapset puheeksi- keskustelu sisältää 1–2 tapaamista, joissa vanhemmat ja työntekijät keskustelevat yhdessä perheen lapsista. Tarkoituksena on kartoittaa lapsen arkielämän sujumista sekä tukea vanhemmuutta ja lapsen suotuisaa kehitystä tilanteissa, joissa perheen arki on muuttunut tai kuormittunut. Keskustelun päätteeksi tehdään yhdessä toimintasuunnitelma lapsen arkielämään tueksi. Tarvittaessa voidaan järjestää yhdessä suunnitellen Lapset puheeksi- neuvonpito, jos tarvitaan muiden ihmisten tai palveluiden tukea hyvinvoinnin lisäämiseksi. LP- työkentely on aina vapaaehtoista. (Solantaus Tytti, 2020.)

5.8 Mitä Lapset puheeksi keskustelussa- ja neuvonpidossa tapahtuu?

Vanhemmat saavat tutustua lapsen tai nuoren ikäkaudenmukaiseen keskustelurunkoon etukäteen. Näin heillä on ymmärrys siitä, mistä keskustelussa on kyse. Keskustelussa käydään läpi lapsen tilannetta kotona, vapaa-aikana ja päivähoidossa tai koulussa. Lisäksi pohditaan vanhemmuuteen liittyviä asioita. Keskustelussa lapsen tai nuoren arjen kuulumisista pohditaan vahvuuksia ja haavoittuvuuksia. Vahvuus sujuu arjessa tavallisesti. Vahvuutta on myös kyky kiinnostua ja nauttia pienistä ja suurista asioista. Haavoittuvuus aiheuttaa ongelmia tällä hetkellä tai saattaa johtaa ongelmiin myöhemmin, jos mitään ei tehdä. (Solantaus Tytti, 2020.)

Lapset puheeksi- keskustelun tarkoituksena on löytää ja vahvistaa lapsen arjen sujumista tukevia tekijöitä, suojaavia tekijöitä, joiden tiedetään olevan lapsen pärjäävyyden kannalta tärkeitä. Vanhempien ja lasten yhteinen ymmärrys lisää luottamusta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Lapset puheeksi- keskusteluun ja – neuvonpidon avulla voidaan vahvistaa vanhemmuutta ja perheen arjen sujumista lasten kehitystä tukevalla tavalla. (Solantaus Tytti, 2020.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimuksen tilaaja

Tampere on Suomen kolmanneksi suurin kaupunki, maakuntansa Pirkanmaan napa. Tampereella asuu ihmisiä noin 240 000. Ennuste 2030 vuoteen 257 300 asukasta. (Visit Tampere, 2018.) Tampereen Kaupungin Perhepalvelut tarjoavat varhaisessa vaiheessa sosiaalihuoltolain mukaisia, monipuolisia palveluja lapsille, nuorille ja heidän perheilleen heidän omassa elinympäristössään. Tavoitteena on tarjota palveluita oikea-aikaisesti, asiakkaan tarpeen vaatimassa laajuudessa ja yhteistyössä lapsen ja perheen kanssa toimivien muiden tahojen kanssa. Lapsen etu huomioidaan työskentelyssä ensisijaisesti. (Tasku, henkilökunnan omat sivut.)

Perhepalveluihin kuuluu Lapsiperheiden sosiaalityö, Lapsiperheiden kotipalvelu, SHL Perhetyö, Perhepiste Nopea, Varhaisen tuen palvelut, Perheoikeudelliset palvelut, Lapsiperheiden aikuissosiaalityö (Tasku, henkilökunnan omat sivut.)

Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö on jaettu Tampereella kolmeen maantieteelliseen alueeseen: länsi, etelä sekä itä. Opinnäytetyöni tutkimus kohdistuu lännen alueeseen. SHL perhetyön lännen alueella työskentelee kaksi ohjaaja, viisi perhetyöntekijää sekä esimies.

Kuva 1. Lasten, nuorten ja perheiden palvelut organisaatiokaavio. (Tasku, henkilökunnan omat sivut, 2021.)

Tampereen kaupungin lännen alueen jono perhetyöhön oli pitkä syksyllä 2019. Jonotusaika perhetyöhön oli kolmesta neljään kuukautta. Tästä syystä työntekijät alkoivat miettimään, kuinka asiakkaille voisi tarjota palvelua jo jonotusaikana. Lähtökohtana perheille haluttiin tarjota apua heti. Ajatuksena oli, että asiakas ei vain jonota palvelua, tietämättä yhtään missä mennään, vaan tarjotaan mahdollisuus jo jonotusaikana saada prosessia liikkeelle. Käydä keskustelua perhetyöntekijän kanssa siitä, mitä asiakas voi itse voi tehdä jonotuksen aikana sekä miettiä, onko perhetyö oikea palvelu asiakkaan tilanteessa. Idea tutustumiskäynnistä SHL perhetyöhön lähti lännen alueen työntekijöistä itsestään. Työntekijät pohtivat, tehdäänkö palvelutarpeen arviointeja liian suppeasti.

Tutustumiskäynnin tarkoituksena on kertoa perheille, mitä SHL perhetyö on ja minäkälaiseen palveluun he jonottavat. Moni perhe ei tiedä, mitä SHL perhetyö käytännössä tarkoittaa ja millaisesta työskentelystä on kysymys. Tutustumiskäynnin tavoitteena on antaa perheille keskusteluapua sekä keinoja toimia kotona lasten kanssa. Käynnin tarkoituksena on myös selvittää, onko perhetyö oikea palvelu juuri heille, vai tulisiko heidät ohjata muihin mahdollisiin palveluihin.

Tutustumiskäynti perhetyöhön tukee perhettä hahmottamaan palvelua sekä mahdollistaa vanhempia arvioimaan perhettä ihan aikataulullisesti, miten palvelu tulisi vaikuttamaan arkeen sekä se tukee sitoutumista palveluun. Tutustumiskäynnillä pystytään yhdessä perheen kanssa arvioimaan oikea-aikaista palvelun tarjoamista, ei niin että perheellä on päällekkäin monia muita palveluja. Jokainen vanhempi haluaisi käydä täysiaikaisessa työssä, mutta harvallahän siihen on mahdollisuus, jos lapsen viikoittaiset lääkäri, terapia, sosiaali-, koulunkäynti, ja moniammatilliset palaverit ajoittuvat virka-aikaan.

Ensimmäisen kerran jonotuksen aikaisia tutustumiskäyntejä järjestettiin keväällä 2020. Kutsuja tutustumiskäynnille lähetettiin tekstiviestillä lännen alueen SHL perhetyöhön jonottaville yhdeksälle perheelle. Jokainen kutsuttu perhe käytti palvelua keväällä. Kahdeksan perhettä kävi yhden kerran tapaamisessa, yksi perhe kävi kahdesti. Tapaamiset toteutettiin perhetyön tiloissa Lielahdessa, joka toinen viikko. Kesällä palvelu jäi tauolle. Elokuussa 2020 tutustumiskäyntejä käynnistettiin uudestaan. Kutsuja lähetettiin jälleen tekstiviesteillä SHL perhetyöhön jonottaville perheille. Varauksia

tutustumiskäynneille tehtiin noin 20, mutta korona tilanteen pahentuessa syksyn aikana vain yhdeksän perhettä lopulta kävi tutustumiskäynnillä.

6.2 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tilaaja on Tampereen Kaupunki, sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö lännen alue. Tavoitteena on tuoda esille asiakkaiden kokemuksia ennaltaehkäisevän perhetyön prosessista, osallisuudesta, matalankynnyksen palvelusta sekä näkemyksiä mahdollisista kehittämis- ja muutostarpeista. Tavoitteena on kehittää lapsiperheiden palveluja niin, että mahdollisimman monet lapsiperheet saavat apua sitä tarvitessaan, riittävän varhain sekä oikein kohdennettuna.

Työn tarkoituksena on selvittää Tampereen kaupungin perhetyöhön jonottavien perheiden kokemuksia varhaisesta tuesta, sekä selvittää, kokevatko perheet hyötyvänsä jonotusaikana tehtävästä tutustumiskäynnistä perhetyöhön. Saavatko he apua arjen haasteisiin, työkaluja kotiin vietäviksi sekä kokeeko perhe saaneensa riittävästi informaatiota perhetyön sisällöstä. Tavoitteena on myös, että tutkimuksen tuloksista olisi hyötyä Tampereen kaupungin perhetyön kehittämiseksi, myös jatkossa

Tutkimuskysymys on:

Miten Tampereen kaupungin sosiaalityön lännen alueen perheet kokevat tutustumiskäynnin perhetyöhön?

6.3 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi on valittu kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimustapa, sillä se antaa mahdollisuuden saavuttaa kokonaisvaltaisemman kuvan tutkitavasta aiheesta. Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä ovat muun muassa se, että tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Kyseisessä tutkimustavassa suositaan usein ihmistä tiedon keruun välineenä. Apuna tiedon hankinnassa monet tutkijat käyttävät myös testejä ja lomakkeita. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimukseen osallistuva joukko valitaan aina tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisesti. (Hirsijärvi, Remes &

Sala-vaara, 2015, s. 164.) Tutkimuksen tavoitteena on kerätä tietoa kokonaisvaltaisesti ja ymmärtää kohteen laatua ja merkitystä (Hirsjärvi, ym. 2015).

Sisällönanalyysi soveltuu kirjoitetun tekstin analysoimiseen. Se voidaan tehdä joko teoria- tai aineistolähtöisesti, tässä työssä käytetään aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Sisällönanalyysin vaiheet ovat valmisteluvaihe, järjestelyvaihe sekä raportointi. Valmistelu vaiheessa valitaan analyysin kohde, se voi olla joko yksittäisiä sanoja tai laajempia tekstikappaleita. (Elo & Kyngäs 2008, s. 109–111.) Tässä työssä analyysin kohteeksi on valittu lauseet.

Sisällönanalyysiprosessi lähtee liikkeelle siitä, että tutkimusaineisto luetaan läpi useaan kertaan. Samalla aineisto pelkistetään eli aineistosta nostetaan esiin tutkimusongelman kannalta olennaiset asiat, ja tämän jälkeen aineisto järjestetään uudestaan ryhmittelemällä suuremmiksi luokiksi, jotka muodostavat analyysin pohjan. (Elo & Kyngäs 2008, s. 109–111.)

6.4 Tutkimuksen kulku

Opinnäytetyön suunnitteleminen aloitettiin keväällä 2020. Aiheen valinnan jälkeen tehtiin tutkimussuunnitelma. Ohjaava opettaja hyväksyi suunnitelman, jonka jälkeen haettiin tutkimuslupaa. Lupa tutkimukselle saatiin elokuussa 2020 Tampereen kaupungilta. Tämän jälkeen tutkimusaineiston keruuseen tarkoitetut kyselylomakkeet suunniteltiin yhdessä lännen alueen SHL perhetyön työntekijöiden kanssa. Kyselylomakkeet valmistuivat elokuussa 2020 ja ne otettiin heti käyttöön. Opinnäytetyön teoriaosuuden kirjoittaminen aloitettiin joulukuussa 2020 ja sen kirjoittaminen jatkui tutkimusprosessin ajan kevääseen 2021 asti. Aineistoa kerättiin tutkimukseen osallistuneilta perheiltä elokuun 2020 ja tammikuu 2021 välisenä aikana. Aineisto litteroitiin helmikuussa 2021, jonka jälkeen se analysoitiin käyttäen sisällönanalyysia.

Opinnäytetyöntoteutus	<p>Aiheen valinta.</p> <p>Tutkimussuunnitelman toteutus ja esittäminen.</p> <p>Tutkimusluvan hakeminen Tampereen Kaupungilta.</p> <p>Opinnäytetyösopimuksen tekeminen.</p> <p>Kyselyjen suunnittelu sekä aineiston keruu.</p> <p>Teoria osuuden kirjoittaminen.</p> <p>Aineistojen analysointi- Tulokset, johtopäätökset, pohdinta.</p>
-----------------------	---

Kuvio 2. Opinnäytetyöntoteutus.

6.5 Aineisto

Henkilökohtaisesti täytettävä kyselylomake suunniteltiin yhdessä työntekijöiden kanssa aineistonkeruumenetelmäksi, koska haluttiin säilyttää asiakkaan yksityisyys ja antaa mahdollisuus kertoa rehellisesti oma mielipide tutkittavasta asiasta. Kyselyssä on kolme avointa kysymystä ja kaksi suoraa kysymystä sekä lopussa arvosana-asteikko tapaamisen arvioinniksi (LIITE1). Avointen kysymyksen kohdalla asiakkaalla on mahdollisuus kertoa omin sanoin kokemuksensa sekä esittää mahdollisia kehitysehdotuksia.

Kysely suunnattiin kaikille asiakasperheiden aikuisille. Tapaamiset olivat pääsääntöisesti suunniteltu perheen aikuisille. Aikuisilta pyydettiin kirjallinen lupa käyttää kyselyn vastauksia tutkimuksen aineistona (LIITE2). Kyselylomake annettiin asiakkaalle täytettäväksi heti tapaamisen jälkeen. Kyselykaavake on suunniteltu niin, että sen voi kuka tahansa ohjaajista tai perhetyöntekijöistä ojentaa asiakkaalle ja ottaa vastaan.

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi aloitettiin kirjoittamalla avointen kysymysten vastaukset puhtaaksi siten, että ne on kirjattu juuri niin, kuin ne on vastauslomakkeelle kirjoitettu. Sitten vastaukset luettiin useaan kertaan, huolehtien siitä, että ymmärretään mitä asiakas on vastauksellaan halunnut sanoa. Tämän jälkeen vastauksista eroteltiin lauseet, jotka luokiteltiin ensin alaluokkiin ja joista muodostettiin yläluokat teemoittain analyysin pohjaksi tutkimuskysymyksen mukaisesti. Luokittelusta koostettiin taulukko. Alaluokat muodostettiin intuitiivisesti tulkiten lauseiden sisältöä kuvaaviksi yksinkertaisiksi ilmauksiksi. Nämä yksinkertaistetut ilmaukset muodostivat erilaisia teemoja, jonka mukaan ne jaoteltiin yläluokiksi.

Kyselylomakkeessa oli valintaruudut: ”Sain työkaluja kotiin” ja ”Sain lisätietoja perhetyöstä”. Kuusi perhettä yhdeksästä vastasi saaneensa työkaluja kotiin jo tutustumiskäynnillä. Kahdeksan perhettä yhdeksästä vastasi saaneensa lisätietoja perhetyöstä. Kokonaisarvosanaksi tutustumiskäynnille annettiin 9,4, asteikolla yhdestä kymmeneen, vastausten vaihdellessa kahdeksasta kymmeneen.

Teksti otteet	Alaluokat	Pääluokat
Sain ajan hyvin soviteltua työaikoihin	Joustavuus	Helppous
Ajanvaraus oli joustavaa	Joustavuus	Helppous
[ajanvaraus] vaihtoehtoja oli runsaasti	Monipuolinen valikoima	Helppous
Kutsu tuli melko nopeasti.	Nopea prosessi	Helppous
[ajanvaraus] Palvelu oli helppo järjestää	Vaivaton prosessi	Helppous

[Ajanvaraus] Järjestyi helposti	Yksinkertainen prosessi	Helppous
Tekstiviesti toimiva ja helppo vastata	Yksinkertainen prosessi	Helppous
Ex- mies hoisi ja minä vain pullahdin paikalle	Yksinkertainen prosessi	Helppous
Paljon uutta tietoa, erityisesti addiktioista	Oppi uutta	Konkreettinen hyöty
Sain muutaman uuden työkalun	Oppi uutta	Konkreettinen hyöty
Hyviä neuvoja vanhemmuuteen	Sai neuvoja	Konkreettinen hyöty
Sain hyviä vinkkejä jo alkuun pääsemiseen	Sai neuvoja	Konkreettinen hyöty
Tiedän enemmän mitä palvelua on tulossa ja minkälaista helpotusta palvelu voisi tuoda.	Sai tietoa palvelusta	Konkreettinen hyöty
Oli silmiä avaava	Sai tietoa palvelusta	Konkreettinen hyöty
Erottaa sosiaali-, ja perhetyö toisistaan.	Sai tietoa palvelusta	Konkreettinen hyöty
Mielestäni saimme hyvin ja kattavasti tietoa.	Sai tietoa palvelusta	Konkreettinen Hyöty
Tapaaminen oli paljon parempi, kuin olin odottanut.	Ennakoasenteen muuttuminen positiiviseksi	Positiivinen kokemus

Hyvä että kutsu tuli uudestaan, kun en heti vastannut (unohdus).	Helppous	Positiivinen kokemus
Oli mukava tulla tänne	Miellyttävä	Positiivinen kokemus
[Kutsu ja ajanvaraus] viestit ystävällisissä	Miellyttävä	Positiivinen kokemus
Hyvältä tuntui [Kutsu ja ajanvaraus]	Nähdyksi tulemisen kokemus	Positiivinen kokemus
Koin sen [kutsun] hyvänä asiana	Nähdyksi tulemisen kokemus	Positiivinen kokemus
[Koin kutsun ja ajanvarauksen] Positiivisesti	Positiivinen tunne	Positiivinen kokemus
Tuli tunne, että asiat etenee ja että palvelu on meille oikea ja siitä tulee olemaan apua.	Sai tietoa palvelusta	Positiivinen kokemus
Tuli mukava olo, kun ei [ennen käyntiä] tiennyt ensin yhtään mistä on kyse.	Sai tietoa palvelusta	Positiivinen kokemus
Erittäin lämmin vastaanotto.	Tervetullut olo	Positiivinen kokemus
Kutsu ja ajanvaraus sujui hyvin	Vaivaton prosessi	Positiivinen kokemus
Kutsuminen oli selvä.	Yksinkertainen prosessi	Positiivinen kokemus
Minua ei syyllistetty lapsen haasteista ja ongelmista.	Ymmärtäväinen vastaanotto	Positiivinen kokemus

Taulukko 1. Sisällönanalyysin luokat.

Avoimissa vastauksissa nousi erityisesti esiin palvelunkäytön helppous. Tekstiviesti yhteydenpitotapana koettiin hyväksi. Asiakkaat kokivat ajanvarauksen joustavana.

Tekstiviesti toimiva ja helppo vastata.

Ajanvaraus oli joustavaa.

Monesti perheellä voi olla haasteita ajankäytössä, sen hahmottamisessa sekä oman toiminnan ohjauksessa. Lisäksi vanhempien työajat saattavat olla hankalia ja siksi on tärkeää tarjota perheille useita ja joustavia vaihtoehtoja tutustumiskäyntiin. Kuten vastauksissa käy ilmi perhetyön tutustumiskäynti koettiin nimenomaan joustavana sekä helppona asiointitapahtumana.

Sain ajan hyvin soviteltua työaikoihin.

vaihtoehtoja oli runsaasti.

Asiakkaat tunsivat myös saavansa konkreettista hyötyä neuvojen ja ohjauksen muodossa. He kertoivat oppineensa uutta ja saaneen tietoa palvelusta ja sen mahdollisuuksista.

Paljon uutta tietoa, erityisesti addiktioista

Tiedän enemmän mitä palvelua on tulossa ja minkälaista helpotusta palvelu voisi tuoda.

Perhetyön tavoitteena on tarjota palveluita oikea-aikaisesti, asiakkaan tarpeen vaatimassa laajuudessa ja yhteistyössä lapsen ja perheen kanssa toimivien muiden tahojen kanssa. Vastauksista ilmeni, että perheet kokivat SHL perhetyön edistävän perheen hyvinvointia ja tukemaan perheen itsenäiseen selviämiseen.

Tuli tunne, että asiat etenee ja että palvelu on meille oikea ja siitä tulee olemaan apua.

Perhetyö tukee vahvistamalla perheenjäsenten omia voimavaroja, suojaavia tekijöitä ja toimintakykyä liittyen vanhemmuuteen, vuorovaikutustaitoihin sekä arjen taitoihin. Vastauksista ilmeni asiakkaan kokema konkreettinen hyöty. Ymmärtäväisellä vastaanotolla pystyy auttamaan vanhempaa saamaan positiivisen kokemuksen palvelusta. Tärkeintä asiakkaalle on tulla nähdyksi ja kuulluksi.

Minua ei syyllistetty lapsen haasteista ja ongelmista.

Koin sen [kutsun] hyvänä asiana

Tutustumiskäynti sekä prosessi koettiin positiivisesti. Asiakkaat tunsivat olonsa tervetulleeksi ja käynnin miellyttäväksi.

Oli mukava tulla tänne.

Tuli tunne, että asiat etenee ja että palvelu on meille oikea ja siitä tulee olemaan apua.

Erittäin lämmin vastaanotto.

Asiakkaan ensi kohtaaminen on tärkeää. Tunnelma ensikohtaamisella on usein odotettava, jännittänyt ja se saattaa olla myös varautunut. Mitä nopeammin tunnelmaa pystyy keventämään ja “rikkomaan jään”, sitä tehokkaammin päästään asiakkaan asioissa eteenpäin. Tervetullut olo luo ilmapiirin miellyttäväksi ja auttaa asiakasta asettumaan keskustelulle. Tässä mielessä tutustumiskäyntiä voidaankin pitää hyvin onnistuneena, monissa vastauksissa nousi esiin käynnin lämmin ja vastaanottava tunnelma.

Vastauksissa tuli ilmi, että tutustumiskäynti vähensi asiakkaan kokemaa ennakkoluuloa perhetyötä kohtaan.

Tapaaminen oli paljon parempi, kuin olin odottanut.

Vastauksissa oli myös tulkittavissa, että asiakkaat eivät tiedä mihin palveluun he jonottavat. Tämä itsessään tekee tutustumiskäynnistä hyvin arvokkaan jonottaville perheille.

Erottaa sosiaali-, ja perhetyö toisistaan.

Tuli mukava olo, kun ei [ennen käyntiä] tiennyt ensin yhtään mistä on kyse.

Havainto vahvistaa myös työntekijöiden arviota siitä, että palvelutarpeen arviointeja tehdään mahdollisesti liian suppeasti.

7.2 Keskeisten tulosten arviointi

Tutkimuksen aineiston määrä, jäi toivottua vähäisemmäksi osittain koronan takia, muutaman sairastumisen vuoksi, osa jonottavista perheistä pääsi aloittamaan perhetyön ennen tutustumiskäyntiä tai perheen toinen vanhempi ei halunnut tulla käynnille, koska ei kokenut tarvetta palvelulle. Vähäisestä vastausmäärästä huolimatta vastaukset olivat kattavia sekä tarjosivat riittävän aineiston tutkimukselle. Opinnäytetyö on monivaiheinen projekti, joka vaatii aikaa ja ajatusten sisentämistä. Mielipiteiden vaihtaminen työryhmän kanssa auttoi opinnäytetyön tekemisessä. Monesti kirjoittaja itse

sokeutuu kirjoittamalleen tekstille. Kyselyyn vastanneiden perheiden kokemukset tutustumiskäynnistä SHL perhetyöhön olivat positiivisia.

Koska perhetyön tarkoituksena on vähentää perheen kuormitusta, on oleellista, että tämä palvelu ei lisää vanhempien kuormitusta vaan he kokivat kutsun- ja ajanvarauksen helppona prosessina. Siinä hetkessä, kun perhe käy tutustumiskäynnillä voidaan antaa perheelle konkreettista ohjausta sekä neuvoja.

Perhetyön työmenetelmät tulevat perheelle tutummiksi. Vanhemmat ymmärtävät paremmin oman osallistumisensa tärkeyden.

Mielekkään asiakassuhteen ylläpito edellyttää, että asiakas tuntee hyötyvänsä saamaansa palvelusta. Voidaan myös ajatella, että asiakkaan saamat neuvot ja ohjeet tutustumiskäynnillä käynnistävät perhetyön prosessin jo jonotusaikana. Perhetyön työskentely pystytään aloittamaan suoraviivaisemmin, ilman ”tutustumiskäyntejä”, koska ei tarvitse perheen kanssa käydä uudestaan keskustelua mitä perhetyö on sekä tavoitteet voivat tulla selvemmäksi. Tavoitteiden asettaminen on realistisempaa, kun perhe on tietoinen mitä palvelu on.

Hyvän asiakassuhteen luomiseksi on tärkeää, että perhe tuntee tulevansa kuulluksi ja nähdyksi. Positiiviset asiakaskohtaamiset auttavat liennyttämään asiakkaalla mahdollisesti olevia ennakkoluuloja viranomaisia kohtaan. Perhe saa käynnillä kertoa omin sanoin missä mennään, ajatuksena asiakaslähtöisyys. Nostetaan käynnillä myös perheen vahvuuksia esille, ei vain ongelmia.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat alkujaan eri, kuin mitä lopullisessa. Syynä tähän oli aikataulut ja kiire tehdä kyselylomakkeet käyttöön otettavaksi elokuussa 2020. Kyselylomaketta suunniteltaessa yhdessä lännen alueen työntekijöiden kanssa meni osittain pieleen. Tutkimus tuloksista kävi ilmi, ettei alkuperäisiin tutkimuskysymyksiin saatu vastausta. Minun olisi pitänyt olla täsmällisempi ja tarkempi, että saan kyselylomakkeeseen sellaisia kysymyksiä mitkä vastaavat tutkimuskysymyksiin.

7.3 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen tekemiseen liittyy aina moninaisia eettisiä kysymyksiä, joita tukijan täytyy huomioida. Eettisesti hyväksyttävän ja luotettavan opinnäytetyön toteuttamisen edellytyksenä on noudattaa tieteellistä tutkimustapaa opinnäytetyön prosessin eri

vaiheissa. Tutkimuseettinen toiminta noudattaa hyvän tieteellisen käytännön lähtökoh-
tia, jotka ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä. Myös eet-
tisesti kestävä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät ovat tärkeitä. Lisäksi
avoimuus on tärkeää opinnäytetyön eettisyyden kannalta. Muita opinnäytetyön kan-
nalta merkittäviä asioita ovat mm. tietoturva-, lupa- ja suostumusasiat, aineiston ke-
ruuseen, säilyttämiseen ja hävittämiseen liittyvät asiat. (Tutkimuseettinen neuvottelu-
kunta TENK, 2012.)

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus jää monesti tutkijan arvioitavaksi, sillä sitä
ei voida arvioida eikä laskea samalla tavalla kuin määrällisessä eli kvantitatiivisessa
tutkimuksessa. (Kananen, 2017, s. 175). Tutkimuslupa saatiin Tampereen Kaupun-
gilta. Perheiden osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja tukee tutkimuksen
luotettavuutta. Vastaukset kerättiin anonyymeina. Tutkimus ei voi koskaan tuottaa täy-
dellistä ymmärrystä asioista. Tässä tutkimuksessa on käytetty monipuolista kirjalli-
suutta ja lähteitä, ne on merkitty huolellisesti lähdeluetteloon. Tämän tutkimuksen luo-
tettavuus ja eettisyys perustuvat tutkijan omaan rehellisyyteen ja eettisiin arvoihin.

7.4 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessi oli pitkäjänteinen ja vaativa kehittämis-/ tutkimustyö, jonka ai-
kana piti yhteensovittaa opiskelut, työharjoittelu sekä perhe-elämän vaatimukset. Pro-
sessi vaati kriittistä tutkimista opinnäytetyö aiheesta, suunnitelmallista aikataulutusta,
itsenäistä työtettä sekä päämäärätietoista työskentelyä. Pohdin omaa ammatillista
kasvua ja ajattelen sen olevan jatkuva elinikäinen oppimisen prosessi. Opinnäytetyö
on oppimistehtävä omasta ammatillisesta osaamisen kehittymisestä, kohti asiantunti-
juutta.

Opinnäytetyöprosessi jakautui eri työskentelyvaiheisiin, joihin voitiin liittää selkeitä
tavoitteita ja aikatauluja, jotka jäsensivät prosessia pienempiin palasiin. Aiheen valinta
ja sen rajaaminen-, opinnäytetyön suunnitelman laatiminen ja tutkimusluvan hakemi-
nen-, opinnäytetyön toteuttaminen ja lopuksi raportointi-, esittäminen-, ja julkaisemi-
nen. Prosessin jakaminen pienempiin osiin auttoi myös itseäni hahmottamaan mitä-,
koska ja milloin.

Halusin tehdä opinnäytetyön yksin, koska se mahdollisti minulle suunnitella oman kalenterin ja aikataulun. Tämä oli minulle paras järjestely, myös perhe-elämän kannalta. Niinä hetkinä, kun tuntui ettei opinnäytetyö etene, korostui työyhteisön tiimin tuki ja ohjaus. Opinnäytetyön tekeminen laajensi omaa oppimistani, ja lisäsi tietotaitoa erilaisten kirjallisuuskatsauksien myötä. Suuri osa tästä opinnäytetyöstä on teoria tietoa ja koin sen olevan tärkeää tutkimuksen kannalta. Hyvä teoreettinen viitekehys antaa tutkimukselle vahvan tieteellisen perustan sekä auttaa lukijaa syventämään ja ymmärtämään paremmin tutkimuksen tarkoitusta.

7.5 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esiin sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyöhön jonottavien asiakkaiden kokemuksia Tampereella. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kokevatko perheet hyötyvänsä jonotusaikana tutustumiskäynnistä sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön. Saivatko he apua arjen haasteisiin, työkaluja kotiin vieväiksi sekä kokeeko perhe saaneensa riittävästi informaatiota perhetyön sisällöstä.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimustapa tarkemmin aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Opinnäytetyön aineisto on kerätty kyselylomakkeilla Tampereen Kaupungin lännen alueen sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyöhön jonottavilta asiakkailta. Kyselylomakkeella saatiin vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Kyselyyn osallistuneilla perheillä oli positiivisia kokemuksia tutustumiskäynnistä SHL perhetyöhön. Kaikki tutkimukseen osallistuneet perheet kokivat hyötyvänsä käynnistä. Tutustumiskäynti sekä prosessi koettiin helppona. Asiakkaat tunsivat olonsa tervetulleeksi ja käynnin miellyttäväksi. Perheet kokivat saavansa sillä hetkellä apua sen hetkiseen pulmaan ja neuvoja. Osa perheistä sai uutta tietoa esimerkiksi addiktioista ja keinoja perheen oman arjen helpottamiseksi jo jonotusaikana, ennen varsinaisen perhetyön aloitusta.

Vastauksissa oli myös tulkittavissa, että asiakkaat eivät tiedä mihin palveluun he jonottavat. Tämä itsessään tekee tutustumiskäynnistä hyvin arvokkaan jonottaville perheille. Havainto vahvistaa myös työntekijöiden arviota siitä, että palvelutarpeen arviointeja tehdään mahdollisesti liian suppeasti.

Ennaltaehkäisevän SHL perhetyön tavoitteena on ylläpitää perheen hyvinvointia ja ehkäistä lyhytaikaisissa elämänmuutostilanteissa esiintyviä riskejä. Ehkäisevällä SHL perhetyöllä edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Useimmiten perheillä on tarvetta saada apua ja tukea lapsen kasvuun ja kehittymiseen liittyviin kysymyksiin. Tämä tuli tutkimustuloksista ilmi.

Vanhemmuuden tukemisen lisäksi perhetyön tavoitteena on koko perheen ja perhe-elämän eheyttäminen ja arjen toimintakyvyn lisääminen. Kuten tutkimuksen tuloksista ilmeni jo, tutustumiskäynti aloitti prosessin perheen toimintakyvyn lisäämiseksi. Varhaisen tuen ja perheen omien voimavarojen tarkoituksena on mahdollistaa perheen tilanteen paraneminen ennen vakavampien huolien ja ongelmien syntyä.

Lännen alueen onnistuneiden kokemusten perusteella olisikin suositeltavaa, että tutustumiskäynnit jo jonotusaikana otettaisiin käyttöön laajasti Tampereen Kaupungin organisaatiossa.

Jatkotutkimusta ajatellen olisi mielenkiintoista kuulla asiakkaiden kokemuksia sen jälkeen, kun he ovat olleet SHL perhetyön asiakkuudessa ja se päättyy. Miten he kokivat ylipäättänsä SHL perhetyönprosessin. Tampereen Kaupungin SHL perhetyö on vielä aika tuore omassa roolissaan, ja tutkimuksia asiakkaiden kokemuksia ei ole monia tehty. Itse Perhetyön työntekijänä ajattelen sen olevan arvokasta tietoa, kuinka perheet kokevat prosessin. Tutkimus tulosten perusteella voisi kehittää Tampereen kaupungin palveluja.

LÄHTEET

- Araneva, M. 2018. Lastensuojelun perhehoito. Helsinki. Alma Talent.
- Eerola, P. & Pirskanen, H. (toim.) 2018. Perhe ja tunteet. Gaudeamus.
- Elo, S. & Kyngäs, H. 2008. The qualitative content analysis process. Journal of advanced Nursing, 62 (1), 107–115.
- Frost, N. Abbot, S. & Race, T. 2015. Family support: prevention, early intervention and early help. Cambridge, UK; Malden, MA: Polity Press.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Bookwell Oy.
- Huttunen, T. 2017. Tampereen kaupungin perhepalvelut laatukäsikirja.
- Juusola, M. 2012. Levottomat aivot. ADHD ja Asperger vahvuuksina. Helsinki: Otava.
- Järvinen, R. Lankinen, A. Taajamo, T & Veistilä, M. 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Porvoo. Brookwell Oy.
- Kananoja, A. Lähteinen, M & Marjamäki, P. 2017. Sosiaalityön käsikirja. Tallinna. Printon.
- Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kirveslahti, K. Sivén, T. Vahala, M & Vihunen, R. 2014. Kasvun aika. Helsinki. Sanoma Pro Oy.
- Kivijärvi, S. Rönkä, A. & Hyväluoma, J. 2009. Vanhemmuus arjessa: neuvottelua, hässäköitä ja hassuttelua. Teoksessa Rönkä, A., Malinen, K. & Lämsä, T. (toim.) 2009. Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018. Vanhemmuus ja parisuhde. Viitattu 23.1.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanheman-hyvinvointi/vanhemmuus-ja-parisuhde/>
- Määttä, P. Rantala, A. 2016. Tavallisen erityinen lapsi. Juva. Bookwell Oy. Ps-Kustannus.
- Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Solantaus Tytti 2020. Lapset puheeksi -lokikirja yhteistyöhön vanhempien kanssa eri-laisissa palveluissa. Viitattu: 10.1.2021. https://mieli.fi/sites/default/files/inline/Hankkeet/TLP/digilog_suo/lp_lokikirja_palveluihin_leikki-ika_3-6-vuotiaat_2020_lomake.pdf

Visit Tampere 2018. <https://visittampere.fi/info/tampereen-tarina/>

Väestöliitto 2020. Monenlaiset perheet. Viitattu 27.12.2020. https://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/pienten_lasten_vanhemmat/lapsijaseksuaalisuus/usein-kysytyt-kysymykset/monenlaiset-perheet/

KYSELYLOMAKE - TUTUSTUMIS- KÄYNTI PERHETYÖHÖN

1. Miten koit kutsun ja ajanvarauksen tähän tapaamiseen?

---

2. Mitä konkreettista hyötyä tästä tapaamisesta teille oli?

- Sain työkaluja kotiin
 Sain lisätietoja perhetyöstä

3. Olisitteko toivoneet tapaamiselta jotakin muuta, mitä?

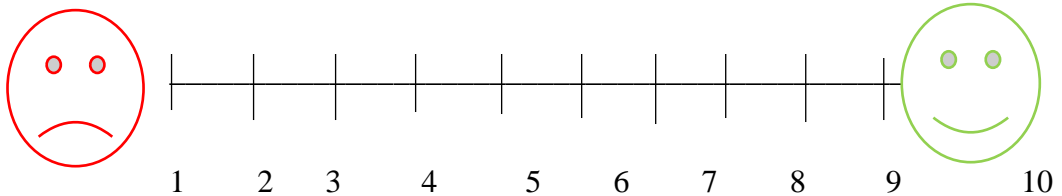

---

4. Minkä arvosanan antaisit tästä tapaamisesta? Ympyröi.

Kiitos palautteesta!

Kiitän osallistumisestasi kyselyyn.

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi. Teen opin-
näytetyöni Tampereen Kaupungin sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyö-
hön.

Opinnäytetyöni tavoitteena on tarkastella palveluun jonottavien asiakas-
perheiden kokemuksia Tampereen Kaupungin sosiaalihuoltolain mukai-
sen perhetyön tutustumiskäynnistä. Tarkoituksena on, että kyselystä olisi
hyötyä Tampereen kaupungin sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön ke-
hittämiseksi, myös jatkossa.

Antamanne vastaukset käsitellään nimettöminä, luottamuksellisesti eikä
kenenkään tiedot paljastu tuloksissa. Aineistoa ei käytetä muuhun kuin tä-
män työn tekemiseen ja aineiston hävitän työn tekemisen jälkeen. Työs-
säni noudatan tutkimuseettisiä periaatteita. Valmis opinnäytetyö julkais-
taan ammattikorkeakoulujen sähköisessä Theseus- tietokannassa, josta se
on vapaasti luettavissa.

Annan luvan, että kyselyn vastauksia saa hyödyntää Crista Sjöholmin
opinnäytetyössä.

Allekirjoitus

Paikka ja aika

Yhteistyöterveisin Crista Sjöholm,